

NØTTEKRÅKA

Fokus på:

Nærnatur, nærturer og naturmangfold

Les også om:

Invitasjon til åpent møte
om arealplanlegging
i Bærum kommune

Natur, nærmiljø og helse

Den nære naturens betydning

Arealstrategien i
Bærum kommune

Elveleden
– til glede og nytte

Vinner eller taper
kulturlandskap, vass-
drag, naturmangfold
og friområder?

side 23

side 3

side 10

side 11

side 17

Nærnaturen - "gullet" vårt

Ledertrøya i NiB er fra 2017 overlevert fra Bjørg Petra Brekke til meg – en geolog/informatiker som ser at Bærums lokale naturverdier gradvis forsvinner litt etter litt. Skogholt, randsonen mot marka, bekkene, grøntområdene, kulturlandskapet, kystsonen, - alt dette som mange har daglig kontakt med er utsatt for et enormt utbyggingspress!

Denne utgaven av Nøttekråka handler derfor om den viktige nærnaturen som gir rom for dagliglivets enkle og hyppige naturopplevelser for folk flest. Nærnaturen gir oss glede, og det er her, i Bærums nærnatur, de ulike områdenes arts mangfold og naturtyper blir opprettholdt slik at de sammen utgjør noe av landets rikeste naturmangfold og kommunens egenart.

Med "nærnatur" tenker vi på de naturområdene som er så nær der vi bor eller arbeider at det ikke er nødvendig med bil eller annen transport for å komme til den. Det er bla. skogholtet du sykler gjennom på vei til butikken, bakken der ungene plukker blåveis om våren og bekkefaret du går langs når du trenger å klare tankene.

NiB har sett på hvordan nærnatur inngår i arealplanlegging og forvaltning, og hvordan kommunen jobber med tematikken. Det gjør Bærum kommune bla gjennom massiv kartlegging av alle friluftsområdene i Bærum. I disse områdene inngår nærmest alle NiBs kartlagte 150 "grønne lunger". Det er vi svært fornøyd med! Men det helt store spørsmålet fremover er hvordan kunnskapen om slike områder blir brukt i arealplanarbeidet for å prioritere mellom bruk eller ikke-bruk av friluftsområder. Først da vil det vises hvor verdifulle kommunens administrasjon og politikere faktisk mener disse områdene er!

En annen viktig dimensjon er hvordan kommunens vedtatte arealplan følger arealstrategien. Senterfortettinger og utbygging ved kollektivknutepunkt er en prioritert strategi, men hva skjer når det stadig dukker opp nye utbyggingsforslag som "hakker opp" friluftsområdene og nærnaturen? Vi lurte også på hva det mye brukte begrepet «klimaklok kommune» egentlig betyr innenfor dette perspektivet.

NØTTEKRÅKA

NiBs hjemmesider (www.baerumsnatur.no) og annen informasjon

NiBs hjemmesider (www.baerumsnatur.no) og annen informasjon

NiBs hjemmeside er nå mer mobilvennlig. Inngangssiden er nyhetsside der vi legger ut saker kontinuerlig; høringsuttalelser, innspill/merknader til plansaker, presseklipp og arrangementer. I tillegg er der en mer statisk del av hjemmesiden, med vedtekter, årsmeldinger, informasjon om styret, NiBs miljøverpris, den elektroniske versjonen av Nøttekråka fra 2005 og noen av våre andre publikasjoner.

Invitasjoner til arrangementer legges i tillegg ut på NiBs Facebook-side. Ellers er vi ikke aktive på Facebook. *Har du lyst til å bidra med å oppdatere vår Facebook-side, kontakt styreleder Anne Gøril Aas.*

På NiBs Twitter-konto (<http://twitter.com/baerumsnatur>) legger vi mest ut informasjon om dugnader og hjemmesideoppdateringer.

NiB har hatt et Picasa webalbum (<https://picasaweb.google.com/110272802777427312704>) som nå er i Google Photos arkiv (<https://get.google.com/albumarchive/110272802777427312704>). Her ligger bilder fra slåttedugnadene på Gjettnumbråtan og rundt Lilløyplassen, historiske bilder fra Gjettnumbråtan, søppelplukkedugnader, fagseminarer og tidligere års utdeling av NiBs Miljøvernpris.

Nåværende bildearkiv: finnes på Google+, vi har ikke direktelenk dit lenger.

I 2017 har vi sendt ut 4 nyhetsbrev til våre medlemmer. Disse inneholdt aktuell informasjon om våre arrangementer og om våre siste uttalelser og presseklipp. Hvis du ikke allerede får vårt nyhetsbrev: husk å sende e-postadressen din til baerum@naturvernforbundet.no

Følg oss på: facebook.com/naturvern.baerum og på twitter.com/baerumsnatur

Har du forslag til stoff?

Ta kontakt med:

Bjørg Petra Brekke, tlf 95894358

E-post: bpbr@online.no

Utgitt av:

Naturvernforbundet i Bærum (NiB),

Postboks 252, 1319 Bekkestua

baerum@naturvernforbundet.no

Bankgiro: 1627 11 34243

Ansvarlig redaktør: Bjørg Petra Brekke

Redaksjonsmedarbeidere:

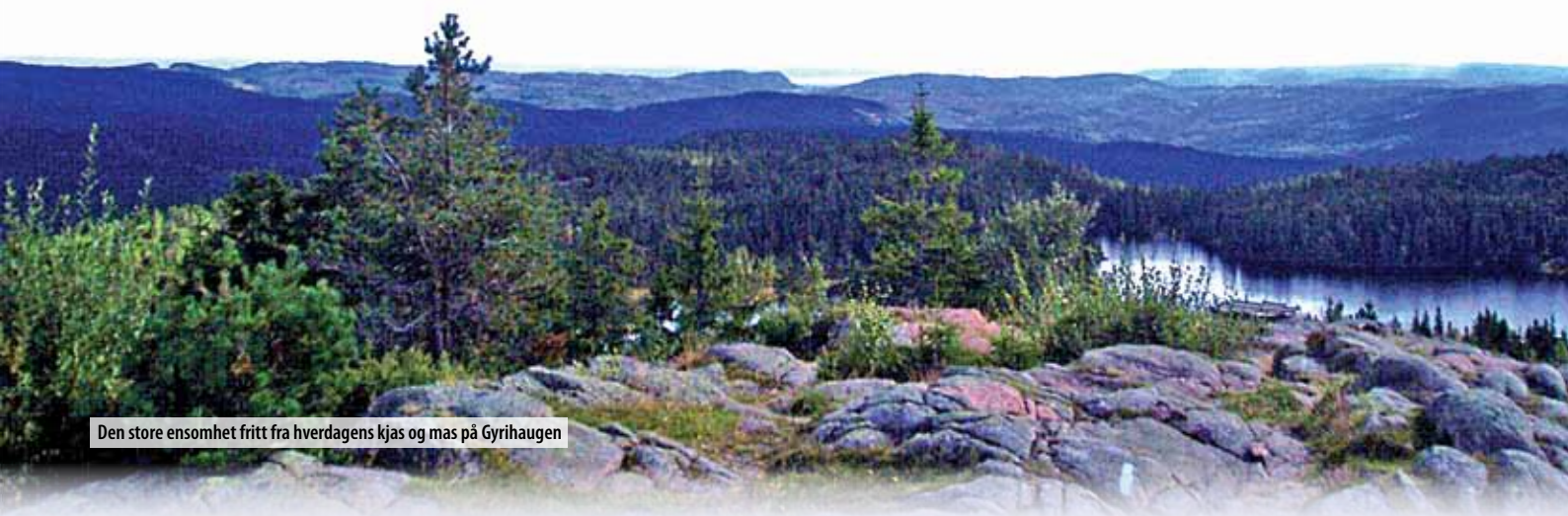
Aud Karlsrud og Tom Ekeli

Utforming: David Keeping

Trykk: HG media as

Forsidebildet: Barn som leker i skogen ved Bogstadvannet. Foto: Anne Gøril Aas

Natur, nærmilø og helse

Den store ensomhet fritt fra hverdagens kjas og mas på Gyrihaugen

*Tekst: Gunnar Breivik, professor ved Norges Idretts Høyskole
Foto: Bjørg Petra Brekke*

I en dyp forstand hører vi hjemme i naturen

Vi er gjennom en lang evolusjon tilpasset et liv i natur. Våre sanser, vårt bevegelsesapparat, våre følelser og mentale utrustning er tilpasset et annet liv enn det vi lever i til daglig i det moderne samfunn. Mange av oss føler derfor en dyp lengsel etter naturen. Den er på en måte preget inn i vårt sjelsliv. Som Tarjei Vesaas sier det i diktet «Snø og granskog»: Tale om heimsleg – snø og granskog er heimsleg. Frå første stund er det vårt. Før nokon har fortalt det at det er snø og granskog, har det plass i oss – og sidan er det der heile tida.» Naturen er vevd inn i oss og det er en lengsel i oss etter å være der. Det betyr på den ene siden en lengsel etter de høye fjell, de store vidder og de lange turer. Som Nansen sier det i den berømte artikkelen «Friluftsliv»: «Det som skulle gi oss erstatning og føre oss tilbake til en mer menneskelig tilværelse er og blir nu engang det enkle liv i naturen, skog og mark og fjell, på de store vidder, i den store ensomhet, hvor helt nye og større tanker strømmer inn på en og setter merker som ikke så hurtig utviskes igjen.» (Nansen s. 200).

Tale om heimsleg – snø og granskog er heimsleg.

De grønne lungene og nærnaturen er viktigst for de fleste av oss

For mange er det naturens storhet og skjønnhet som appellerer. Det er stillheten og den nesten religiøse følelsen vi får i de høye fjell, på havet og på viddene som bergtar oss. Men det dreier seg også om den dagligdagse nærheten til naturen der vi bor. Det å komme seg ut av gatene, støyen og forurensingen og oppsøke de grønne lungene er viktig for stadig flere. I en nylig publisert rapport til Helsedirektoratet skrevet av undertegnede og Kolbjørn Rafoss finner vi at det er de naturpregede anleggene, de grønne lungene og nærmiljøene, som er viktigst for folk flest i aldersgruppene 15 år og eldre. Turstier/turløyper har 84,4 prosent brukere og 41,6 prosent bruker slike anlegg regelmessig, det vil si en gang i uken eller mer. Dernest følger utmarksarealer med 78,5 prosent brukere og 34,7 prosent regelmessige brukere. Deretter kommer lysløyper og park og grøntområder. Det er de grønne nærmiljøanleggene som har flest brukere. Til sammenlikning bruker 18,5 prosent av voksenbefolkningen fotballbaner og det er bare 6,4 prosent regelmessige brukere. Vår konklusjon i rapporten er derfor at med tanke på både glede og helse er videre utvikling av naturpregede anlegg i nærmiljøet særdeles viktig. Et tilleggsmoment er

Skitur på fjordisen ved Storøyodden

Fotballbanen under Bjerkåsen på Blommenholm er tom midt i fellesferien

Fint med treningsøkt på turveien langs Øverlandselva ved Blommenholm

at de naturpregede anlegg, og ikke minst friluftsliv i skog og mark, er de arenaene som bidrar mest til utjevning av klasseforskjeller. Både på treningssentre, i idrettslag og i de nye livsstilsidrettene dominerer de med god utdanning og inntekt.

Fysisk aktivitet er viktig for helse og har aller best effekt når den foregår i naturen

Man har funnet ut at tidligere tiders jeger-samlere beveget seg 19 km pr dag i snitt. Det vil si 4-5 timers vandring hver dag. Da er Helsedirektoratets anbefaling på en halv time hver dag egentlig en kortdistanse. Selv om det har vært en klar aktivitetsøkning de siste 15 år er det bare 30 prosent av befolkningen som tilfredsstiller et slikt minimumskrav. Så vi trenger alle tiltak vi bare kan komme på for å bedre vår fysiske aktivitet og vår kontakt med naturen.

Vi vet at fysisk aktivitet påvirker alle organsystemene i kroppen på en gunstig måte, ikke minst hjerte-kretsløpssystemet. Fysisk aktivitet ser ut til å være den enkeltfaktor som har størst betydning for vår fysiske helse. Men Miljøverndepartementets rapport fra det nordiske prosjektet «Friluftsliv og psykisk helse» dokumenterer også en rekke psykiske helsegevinster. Ikke minst har fysisk aktivitet i naturpregede omgivelser gunstig effekt. Noen studier tyder på at effekten er dobbelt så stor når den skjer i natur-omgivelser. Egil Martinsen, som i sin tid viste at trening har en gunstig effekt på moderat angst og depresjon, hevder at fysisk aktivitet bidrar til livsutfoldelse, lek og glede, økt velvære, overskudd og energi, bedre søvn, reduksjon i bruk av beroligende midler, kreativ tenkning, bedre selvfølelse,

bedre forhold til egen kropp, opplevelse av mestring. I tillegg til godt dokumentert virkning på angst og depresjon er det dokumentert gode virkninger på senil demens, spiseforstyrrelser, kronisk utmattelsessyndrom og fibromyalgi.

Lek og glede

Men fysisk aktivitet virker ikke bare via god helse. En studie vi har gjort av sammenhengen mellom fysisk aktivitet og lykke tyder på at fysisk aktivitet direkte innvirker på opplevelse av livsglede. Aktive folk føler seg mer lykkelige. Ikke minst blant barn og unge er denne direkte gledesopplevelsen ved fysisk aktivitet viktig. Aller best er det når barn utvikler avanserte motoriske ferdigheter i utfordrende naturmiljø med spenning og moro. Dette kan fortsette hele livet, slik Arne Næss var et godt eksempel på. Da han ble spurt av en journalist hvorfor han fortsatt klatret når han var blitt godt over 70 år svarte han: «Ja hvorfor har du sluttet? Vi klatret begge som barn. Jeg har bare fortsatt med noe som er naturlig og normalt. Det er du som er rar. Hvorfor klatrer du ikke lenger!» Vi trenger leken og gleden i oss og naturen rundt oss for å realisere det gode liv.

Litteratur:

Breivik, G og K. Rafoss: Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet. Helsedirektoratet. IS-0613

Miljøverndepartementet (2009). *Naturopplevelse, friluftsliv og vår psykiske helse*. Rapport fra det nordiske miljøprosjektet "Friluftsliv og psykisk helse". T-1474.

Nansen, F. (1978) Friluftsliv. Opprinnelig trykket i DNT-årbok 1922. Her fra Breivik, G. og Løvmo, H. *Friluftsliv fra Fridtjof Nansen til våre dager*. Universitetsforlaget. Oslo. S. 199-201.

Mange utfordringer og muligheter for lek i naturen

SIDE 4

Hopp og sprett under Kolsås

NØTTEKRÅKA NR 2 – 2017

Det viktigste friluftslivet foregår i nærheten av der du bor

Tekst: Lasse Heimdahl, generalsekretær i Norsk Friluftsliv
Foto: Bjørg Petra Brekke

Med friluftsliv tenker du kanskje på turer fra hytte til hytte i fjellet, lange skiturer i Vestmarka eller å grille pølser over et bål på Krokskogen. Men i dag er friluftslivet blitt mer allsidig og variert enn dette. Sykling, padling, klatring, stolpejakt, geocaching, kiting, soppjakt og seiling er noen av aktivitetene som i dag også er en del av friluftslivet. Allsidighet er et viktig stikkord for dagens friluftsliv.

Det viktigste friluftslivet foregår i nærheten av der du bor, og det du regelmessig benytter deg av. Hovedmålsettingen i stortingsmeldingen om friluftsliv, som kom i fjor, er at en stor del av befolkningen driver jevnlig med friluftsliv. Regjeringen vil at friluftsliv i nærmiljøet skal prioriteres i det offentlige friluftslivsarbeidet. Dette innebærer at friluftsliv i og ved byer og tettsteder skal prioriteres i tilskudds-

ordninger til friluftsliv, i sikring av friluftslivsområder og i friluftslivsarbeidet ellers.

Dette er ikke uten grunn. En rekke forskningsrapporter peker på at samfunnet sparer enorme beløp gjennom helsegevinster ved regelmessig friluftsliv. Friluftsliv er faktisk vår mest populære fritidsaktivitet. Friluftsliv står også høyest på ønskelista over aktivitetstyper blant inaktive som ønsker å bevege seg mer. Aktivitet i natur har bedre helseeffekt enn trening inne, og naturen har positiv effekt på en rekke psykiske lidelser.

Idrettsanlegg har gjennom flere år vært prioritert blant mange lokalpolitikere. Nå gjør kommunens økte folkehelseansvar at mange politikere fokuserer på tilrettelegging av aktivitetstiltak for de som trenger det mest, og de som ikke finner seg til rette i organiserte idrettstiltak. For disse er egenorganisert friluftsliv i nærmiljøet særlig godt egnet.

Det er ofte små tiltak som skal til

for å øke bruken av grønne områder: Tilgjengelighet i form av offentlig transport og god utfartsparkering, skilting og merking, opplysningstavler om kulturminner og artsmangfold, lysforhold, utsyn, rastebenker, serveringstilbud, rundløyper mv er noen av de enkle tiltakene som kan dramatisk øke bruken av et område.

Men dette forutsetter også at det faktisk finnes attraktive grønne områder i tettbygde strøk å være aktive i. Det hevdes at nærfriluftsområder er en av våre mest truede naturarter. Natur i bynære strøk bygges ned i rekordfart, i jakten på kortsiktige økonomiske gevinster.

Det er derfor viktig at Bærumspolitikerne viderefører en aktiv natur- og folkehelsepolitikk og sikrer lett tilgjengelige grønne, attraktive og tilrettelagte naturområder i nærheten av alle boligfelt. Det betaler seg raskt i form av større bo-glede, høyere livskvalitet og bedre folkehelse for Bærums innbyggere.

Sauer og hester på det populære og mye brukte turområdet Sauejordet på Hosle

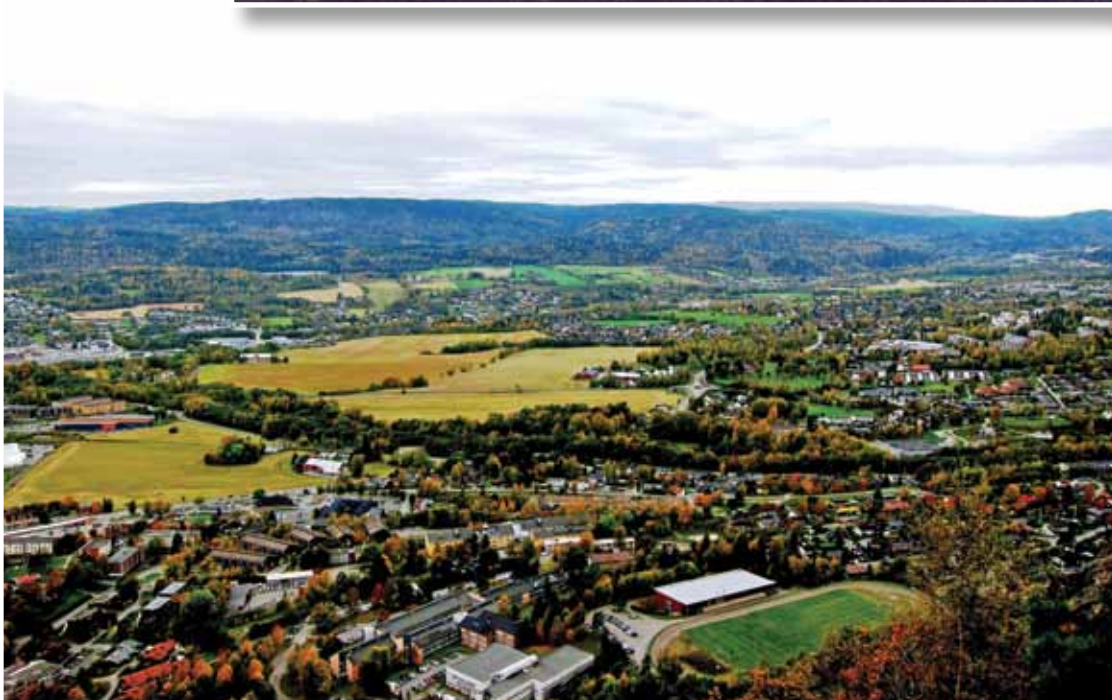
Bærum – et landskap i endring

I de ca 90 årene som har gått mellom det første og det siste bildet, har Bærum endret seg fra en tynt befolket bygd til det vi nærmest må kalle en forstad til Oslo.

Folketallet har økt fra 9046 personer rundt 1913 (ifl. 1. utgave av Aschehougs leksikon (1906–13) <https://snl.no/B%C3%A6rum>) til 124 223 per 1. kvartal 2017. Folketallet ble fordoblet mellom 1960–2010, ca 90 % av Bæringene bor nå i tettsteder, og dyrka mark er krympet fra 38,4 km² aker og eng ca 1913 til 17 km² totalt jordbruksareal i dag. NiB har ikke funnet sammenliknbare tall for nærnatur, men som bildene viser, har boliger, annen bebyggelse og infrastruktur lagt under seg mye av de arealene som før var bekkekanter, åkerholmer, trekledde skråninger ol.

Skuidalen mot vest over
Bryn 1927–28
Foto A.Moen rtcr

Skuidalen. Utsikt fra Kolsås
mot vest og nord 2016
Foto: Bjørg Petra Brekke

Kartlegging og verdisetting av friluftslivsområder i Bærum

Tekst: Tomas Westly

Regjeringen satte i 2013 som mål at flest mulig av landets kommuner skal ha kartlagt og verdsatt sine viktigste friluftslivsområder innen 2018. Miljødirektoratet har laget en egen veileder for hvordan arbeidet skal gjennomføres. I veilederen er det 11 ulike områdetyper, som sier noe om områdets karakter og hvordan det benyttes i friluftslivssammenheng. Områdene skal tegnes inn på kart og deretter gis verdien A, B eller C, der A er høyest verdi. Verdisettingen skjer etter 13 ulike kriterier som bruk, opplevelseskvaliteter, tilgjengelighet mm.

Bærum kommune var tidlig ute i arbeidet med kartlegging og verdisetting av friluftsområder. I alt ble det kartlagt 574 små og store områder. Kommunen har hatt en åpen prosess og samarbeidet med en rekke velforeninger og friluftsansjoner underveis. Kartet har også ligget ute til åpen høring, og kan sees på kommunens nettside under:

<https://kommunekart.com/klient/bærum/kart> > Friluftsliv>Verdisatte friluftsområder

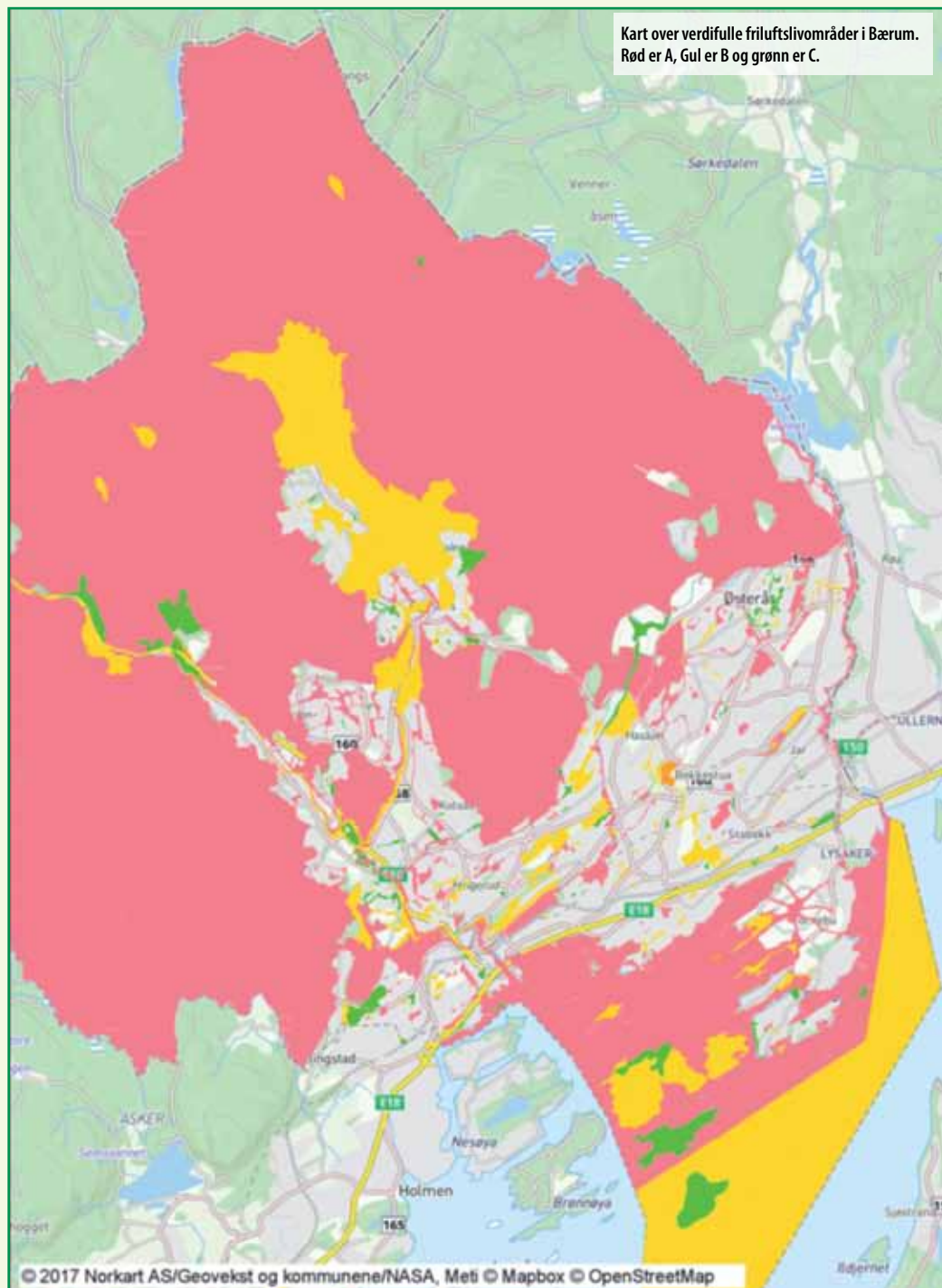
Naturvernforbundet i Bærum har gjennomført et eget møte med kommunen om prosjektet. På møtet ble NiBs dokument «Snarveier til trivsel – 150 grønne lunger i Bærum» gjennomgått, for å se hvilke av disse områdene som var tatt med på kommunens kart. NiB var fornøyd med at de fleste områdene var tatt med, men fikk også føyd til et par som manglet. Vi vil gi kommunen honnør for det solide arbeidet som er lagt ned i prosjektet og spesielt at store deler av kommunens flotte kulturlandskap også er tatt med for deres opplevelsesverdier og som friluftsområder i vinterhalvåret.

Miljødirektoratet skriver at de verdisatte friluftslivsområdene skal brukes som et grunnlag for arbeidet med kommuneplanen, areal og tiltaksplanlegging for grønnsstrukturen, marka og kulturlandskapet. Kartleggingen kan også brukes som grunnlag for andre kommunale planer som eksempelvis

kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet og lignende.

Bærum kommune sier at et slikt kart har vært etterspurt at kommunens saksbehandlere fordi det gir viktig informasjon om områders kvaliteter og verdier, og at det skal være med og sikre en riktigere prioritering mellom bruk og ikke-bruk. NiB er spent på i hvilken grad verdisettingen vil bli

vektlagt ved kommunal saksbehandling fremover. Vi tipper det ikke vil bli lenge før den første konflikten dukker opp i form av forslag om utbygging i et av disse friluftslivsområdene. Først da får vi se hvor mye denne kartlegging er verdt, og hvor «verdifulle» kommunens administrasjon og politikere faktisk synes disse områdene er!

Grønne lunger i boligsonen betyr trivsel for store og små

Tekst: Tom Ekeli

Bilder: Huskestua barnehage

I 2008 utga Naturvernforbundet i Bærum:

«**Snarveier til trivsel – 150 grønne lunger i Bærum**».

Boken er et resultat av et møysommelig kartleggingsarbeid

bl.a. med støtte fra mange av de 46fellene i Bærum. Jeg registrerer med stor glede at Bærum kommune nå har inkludert «våre» områder i sitt arbeid med å verdiset 574 verdifulle friluftsområder i kommunen. Arbeidet skal avsluttes innen 2018.

Apropos dette arbeidet fikk jeg bekreftet til min store glede, betydningen av nærnatur en vårdag i år. På min daglige hundeluftetur i en av de kartlagte grønne lungene, turveien mellom Hosleveien og Dyrefaret, hører jeg spredte barnestemmer. I det jeg kommer nærmere oppdager jeg små barn klatrende i trær, undersøkende på bakken, sittende på stubber i samtale med voksne og løpende på turveien. «Hei, hvor kommer dere fra», roper jeg til en forbigående jente med grønn vest. «*Huskestua barnehage, vel*», rekker hun akkurat å si før hun springer videre.

Jeg tok kontakt med barnehagen og fikk en prat med Rasmus på avdeling Rødrev. Han er en av de voksne i barnehagen. «*Hva tenker dere om betydningen av natur og*

grønne lunger i nærheten av barnehagen?» spør jeg. «*Naturen er vår lekeplass*», svarer han. «*Vi er ute hele året. Vi ønsker at barna skal knytte seg til naturen. Naturen er tilpasset hvert eneste barn. Der finnes det både høye og lave stubber å klatre på. Naturen utjevner forskjeller. Vi spiser ute til alle årstider. Da får barna med seg årstidenes skiftninger, for eksempel hakkespetten som begynner å tromme og ekornet som samler nøtter. En dag kom det en elg forbi. Vi ønsker å gi barna en magisk hverdag, alt skal ikke være planlagt på forhånd. Her i barnehagen samler barna sin egen ved. Vi synes det er veldig viktig å kunne gå til naturen. Det skal ikke være noen transportutgifter forbundet med å komme til naturen*», avslutter Rasmus.

Gjønnesskogen

Hagabråten

Hagabråten

Observasjoner fra Løkke bro

Lite mennesker på Løkke bru en formiddag i fellesferien. Foto: Bjørg Petra Brekke

Tekst og foto Jørg Ivar Høien

Rødsrupe

I Sandvika sentrum, ja kanskje ikke akkurat midt i sentrum, men ganske så nære, finnes den. Den grønne lunge, Løkkeparken, omkranset av Sandvikselva som går i en fin bue rundt og renner forbi Sandvikas videregående skole. For å komme over fra den ene siden til den andre kan man gå over den historiske Løkke bro. Løkke bro er Norges første støpejerns bro, støpt på Bærums Verk i 1829 og utgjør i dag en del av Løkkeparken. Den ble spesielt kjent fra Claude Monnets maleri fra 1895 som i dag henger i Nasjonalgalleriet.

Under den brua sitter jeg. Der sitter jeg og observerer og betrakter naturen, fuglelivet, dyrelivet, og kommer jo ikke utenom at man møter en del folk. Våren 2016 leste jeg at Isfugl var observert i Sandvika. Hva, Isfugl midt i sentrum av Sandvika? Det må jeg inn og se. Da jeg nærmet meg broen skjønte jeg at jeg hadde kommet rett, for der var fotografer med sine lange

Svarttrost

linser og ornitologer med sin kikkerte på stativ. Jeg fikk koblet kamera på plass og rettet kikkerten mot målet, ja der var den, Isfuglen! I en fart ble kameraet stilt inn og så var det bare å fyre løs. Var vel ikke helt fornøyd med dagens bilder, men det ble oppveid av all den informasjon jeg fikk av de andre fotografer og ornitologer. Den våren ble det 8 turer inn til Sandvika og broen, enten oppå eller under.

Jeg ble grepet, ikke bare det at Isfuglen var der, men alt det andre, all den mangfold av fugler jeg observerte (og fotograferte) mens jeg satt der. Der underholder Svarttrosten med sin kraftfulle sang, Rødstruppen stemmer

Isfugl

i, så faller løvsangeren inn og dermed er koret i full gang. På elva kommer et Siland par stille svømmende og gjør noen dykk etter fisk, en Knoppsvane seiler inn mot deg og undrer om du har en godbit å avse, jeg hadde ikke, svanen ble sur og nappet meg i skotuppen. Stokkand, jo den er der og er ganske vanlig i elver og sjøer, men så fløy forbi meg en linerle, trodde jeg, men det var en Vintererle. Kameraet er i gang hele tiden og brikka fylles med bilder av alle jeg rekker å få i fokus. Listen over fugler jeg har observert de dagene jeg har tilbrakt ved broen blir lang om jeg skulle ta med alle.

Jeg skjønte da våren 2017 nærmet seg, at det å besøke Sandvika og Løkke bro for å se om Isfuglen ville komme

Knoppsvane og stokkender

tilbake også i år, ville bli en realitet. Fra påskefjellet dro vi og på PCn leste vi at den var kommet, Isfuglen. Og inn jeg dro. Der var han eller rettere sagt hun, for det var hunnen som kom først. Denne våren har det blitt 5 besøk.

Det som i tillegg er fascinerende ved å besøke broen, er alle menneskene man møter og får anledning til å fortelle om Isfuglen, vise bilder som man nylig har festet på brikka, men samtidig får anledning til å fortelle om alle de andre fuglene og observasjonene vi gjør i de 4–5 t vi oppholder oss ved broen. Og hvor heldig dere er som har en slik oase midt i byen. Gang- og sykkelveiene i området er av uvurderlig nytte, og parken som man kan slappe av i og roe ned fra dagliglivets kjas og mas. Sandvika må beholde sin perle av et rekreasjonsområde der vi mennesker har mulighet til å hente oss inn når vi har behov for det. De bevilgende myndigheter må fare varsomt frem slik at de ikke ødelegger en unik oase av en naturperle. Jeg har nok ikke gjort mitt siste besøk til Løkke bro.

Vintererle

Norges lengste hager – Naturmangfoldet i grøftekanten

Tekst og foto: Børre Aas, geograf

Grøftekanten gir meg blomsterbuketter fra veiene i Godthaabområdet hele sommerhalvåret. Det lyser gult fra våren av, først hestehov, så løvetann. Deretter øker artsrikdommen sterkt, før den avtar. Nylig skulle det hentes prestekrager og rødkløver. Men de var der ikke lenger. Veivesenets lange saks hadde klippet, -i år som i fjor. Samme dag (20/6) leste jeg i Budstikka et innslag om en lokalitet av gulveis som var blitt offer for gressklipping. Det er ikke vanlig at sjeldne arter er utsatte, men det forekommer. I en avkjørsel fra Gamle Ringeriksvei finnes en forekomst av vårkjærminne, – som blomstrer himmelblått i mars, samtidig med blåveisen. Den står, trolig, utenfor faresonen.

Vanlig og vakkert. Storparten av det som vokser langs bil- og gangveier er vanlige arter med stor utbredelse. Men i likhet med floraen ellers endres det fra kyst mot

innland, fra lavland mot fjellet, og fra sør til nord. I tillegg vil selvfølgelig jordkvalitet og fuktighet ha betydning lokalt. Etter innfallsmetoden nevnes noen typiske arter fra mitt nærområde, og det er så langt ifra bare gress, halvgress og bregner: hundekjeks, stornesle, hvit og gul maure, vanlig knoppurt, skvallerkål, ugrasklokke, mørk – og filtkongslys, torskemunn, ryllik, engsoleie, rød jonsokblom, veitistel, skogstorkenebb, borre, fredløs, mjødukt, sløke, reinfann, krushøymol, engsmelle og geiterams.

Svartelistet. Et floraelement som er problematisk er noen innvandrere og rømlinger fra hager. Hurtigspredende, aggressive kjempebjørnekjeks, kjempespringfrø, kanadagullris, vinterkarse, russekål og lupiner

fortrenger naturlig vegetasjon. De er svartelistet. Burot er heller ikke bra. Den forlenger plagesesongen for pollenallergikere.

Grøftekantene,” Norges lengste hager”, er til dels kartlagt botanisk. Biologene i Sogndal, har tatt for seg vegetasjonen langs veiene i Sogn og Fjordane. Østfold har fulgt etter og mer er på trappene. Kulturlandskaps ekspertene i Sogndal mener arter fra nedlagte slåttemark, ”en naturtype i solnedgang”, vil kunne leve videre i veikantene. De gamle blomstergene trengte slått for å eksistere. Det samme trenger gjerne veikant- blomstene. En klippet veikant ser ryddig og velstelt ut. Men det er blomsterprakten som gleder oss. For vakre sommerfugler og nyttige humler og bier er blomstene en lukullisk opplevelse, en oase med pollen og nektar.

Trafikksikkerhet og plantestell. Oppdraget for veivesenets folk er jo først og fremst å fjerne det som vil hindre sikten for trafikantene, dvs. oppslag av trær og busker. Urteskiktet er ikke noe problem verken for bil eller sykkel. Kjempebjørnekjeks er et unntak, som dessuten bør utrykkes totalt av andre grunner. Vi må være nennsomme, bruke omtanke, stelle pent med veikantene, og ikke klippe for ofte og ikke før etter sommerferien. Utenfor klippesonen kommer trærne for fullt. Her må det være en jobb for kommunene å tynne litt, for å bedre utsikten. Vi vil gjerne også nyte det landskapet vi kjører igjennom. Og vi vil gjerne vise landet vårt til besøkende. Ekstra flinke kommuner burde få statlig premie for god landskapspleie.

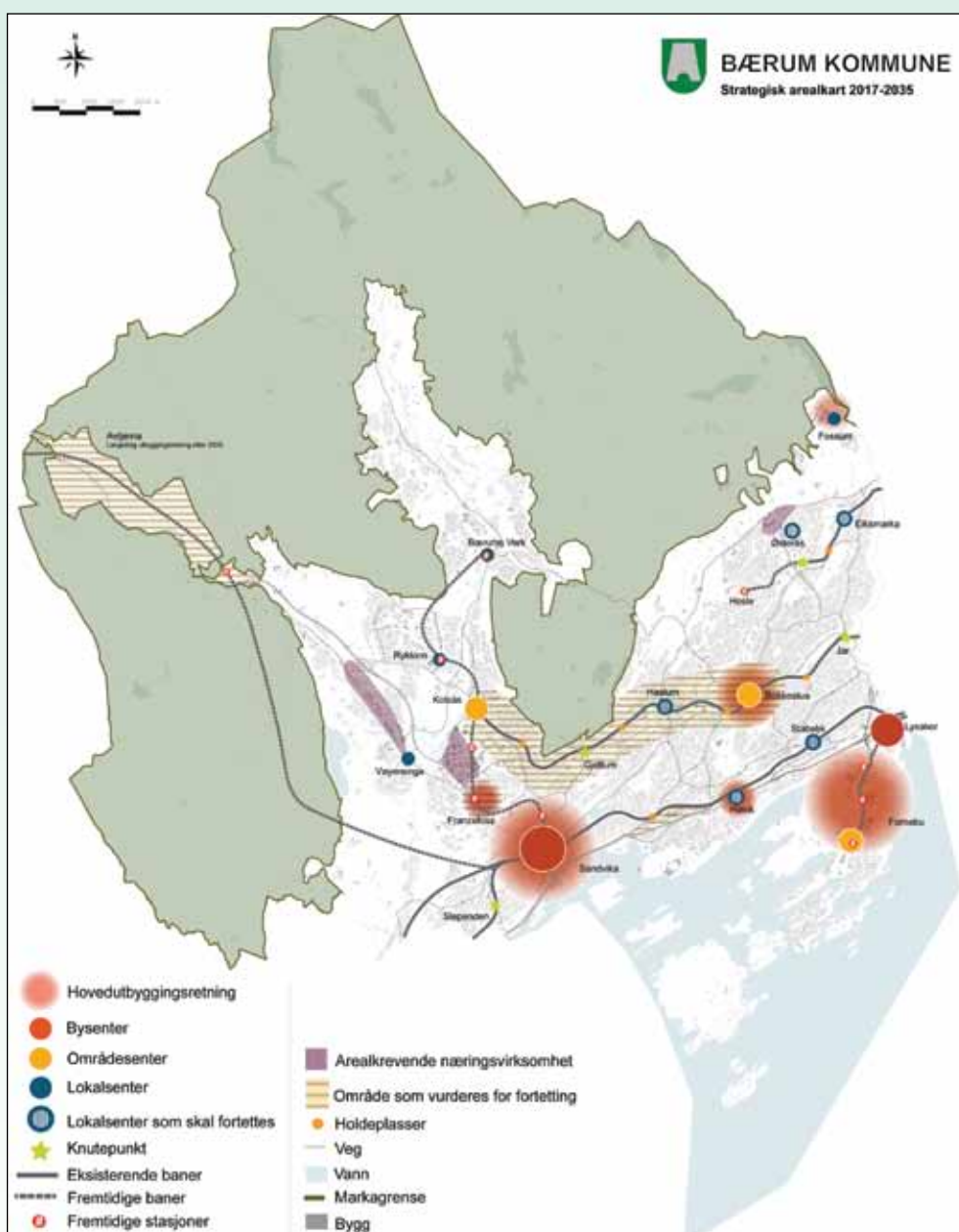
Hvordan følger foreslått arealplan Bærum kommunes vedtatte arealstrategi?

Tekst: Terje Hansen, Tjenesteleder
Områdeutvikling i Bærum kommune
Illustrasjoner: Bærum kommune

En mangfoldig, grønn og urban samfunnsutvikling er et hovedmål for Bærum kommune. Det skal legges til rette for en langsiktig, klimaklok vekst- og byutviklingsstrategi med vekt på både grønne og urbane kvaliteter.

Arealpolitikken er et av kommunens viktigste virkemidler for å sikre en bærekraftig og klimaklok utvikling. Riktig lokalisering og utforming av boliger, næringsvirksomhet og infrastruktur er avgjørende for å begrense energiforbruket og redusere utslipp av klimagasser. Utbyggingsmønster og transportsystem må sammen fremme utvikling av kompakte byer og tettsteder, redusere transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportformer. Økt fortetting gjør at sikring av grønnstruktur og tilpasning til klimaendringer blir en stadig viktigere oppgave i planleggingen.

I forslag til kommuneplanens arealdel 2017–35, som var på høring februar/mars i år, adresseres utfordringene gjennom styring av ny utbygging til sentre og knutepunkter langs banetraseene, tyde-

liggjøring av utbyggingsrekkefølge for å sikre kapasitet på infrastruktur, samt styrking av den blågrønne strukturen. Når det gjelder boligbygging er det lagt til grunn en gjennomsnittlig årlig utbygging på ca. 750–800 boliger pr. år. Dette utgjør om lag 16 000 boliger totalt fram til 2036, og gir en befolkningsvekst på 33% hvilket tilsvarer ca. 40 000 nye innbyggere.

Sammenlignet med gjeldende arealdel er det relativt få endringer når det gjelder nye utbyggingsområder. Administrasjonen foreslo 11 nye områder i tilknytning til sentre og knutepunkter. Ytterligere 9 områder ble lagt til i forbindelse med den politiske behandlingen før planen ble sendt på høring.

Fortetting som ikke er i tråd med arealstrategien forekommer, men i mindre grad enn tidligere. Kommunen har som målsetting at 80% av boligbyggingen skal skje innenfor definert utbyggingsstrategi (arealstrategien), jf. kommunens handlingsprogram 2017-20 pkt. 5.4.4. Tallene så langt tyder på at vi oppfyller dette målet. I 2015 var 83% av boligbyggingen i tråd med arealstrategien. Det er med andre ord rom for noe utbygging i områder utenfor gangavstand til sentre og knutepunkter. Det vesentligste er at det aller meste av utbyggingen skjer i tråd med strategien.

Når kommuneplanen revideres legger administrasjonen stor vekt på arealstrategien i sine anbefalinger om utbygging. Områder som ikke er i tråd med strategien blir normalt ikke anbefalt for utbygging. Når slike områder likevel blir lagt inn i kommuneplanen skyldes dette i de fleste tilfeller politiske helhetsvurderinger.

I forslag til kommuneplanens arealdel 2017–35 ligger 20 nye utbyggingsområder:

Adresse	Område	Foreslått arealbruk
Gjønnes stasjon	Gjønnes	Bolig
Bærumsveien 188 m.fl	Bekkestua	Bolig
Durudveien 33	Gjettum	Bolig
Bærumsveien 108	Jar	Bolig
Østre Jong, Bjørnegård	Sandvika	Bolig, skole
Sandviksveien 187	Sandvika	Sentrumsformål
Snaret 34	Eiksmarka	Sentrumsformål
Frøytunveien	Bekkestua	Bolig
Teleplan	Lysaker	Bolig/næring
Helsetveien	Bærums Verk	Barnehage
Fururabben	Østerås	Barnehage
Glitterudveien	Kolsås	Bolig
General Fleischers vei	Østerås	Bolig
3 områder ved Avtjerna	Avtjerna	Bolig
Terrasseveien 60	Høvik	Bolig
Godthaab	Godthåp	Bolig
Holtekilen Baptistsamfunn	Holtekilen	Bolig
Gamle Lommedalsvei 101 mfl.	Kolsås	Bolig
Seterstuveien 12 mfl	Sandvika	Bolig
Konvallveien	Sandvika	Sentrumsformål

Knutepunktutbygging på Gjønnes. Her ser NiB mulighet for boliger, og for parkering for T-banens passasjerer der det nå bare er biler. Foto: Bjørg Petra Brekke

Vassdragsleden i Bærum

Lysakerelva Jarfossen

BW

Tekst: Bo Wingård, styreleder i Bærum Elveforum
Foto: Anne Gøril Aas, Bo Wingård, Bjørg Petra Brekke og Terje Bøhler

Hva er Vassdragsleden?

Vassdragsleden er et samlet nett av turveier og stier langs vassdragene, i første rekke i den bebygde sonen, de urbane områdene fra fjorden til marka. Vi håper at denne oversikten vil gi deg inspirasjon til å utforske dem. Der det er en elv eller en bekk finnes det oftest en sti eller en turvei her i Bærum. Men mange kjenner ikke til turmulighetene og friluftslivet langs vassdragene selv om de fleste bor slik at de enkelt kan komme til et vassdrag uten å måtte kjøre bil. Langs Bærums vassdrag finnes landets rikeste dyre- og planteliv, en omfattende kulturhistorie og et levende og spennende vassdragsmiljø. Disse områdene har store opplevelsesverdier som det er viktig at mange kjenner til og bruker. God folkehelse, naturglede og det enkle friluftslivet er tre enkle begrunnelser for utviklingen av Vassdragsleden. Nedenfor gir vi korte omtaler av vassdragsledene fra Lysakerelva i øst til Isielva i vest. Lyst på en tur i Bærums flotte vassdrag? Du finner sikkert en vassdragsled mindre enn en kilometer fra der du bor!

Ville og trolldre Lysakerelva i desember

AGA

Lysakerelva

Lysakerelva er smellvakker og spennende med demninger, stille partier, fosser og skummende stryk. Det er et sammenhengende system med stier og turveier på Bærumssiden fra Lysakerelvas utløp i Lysakerfjorden til Abbortjernbekken via Bogstadvann. Langs Lysakerelva kan du finne rester av eldre industri og ulike kulturminner, rasteplasser og badeplasser, og mye vakker natur. Hele Lysaker elva er et stilleområde.

«I tettstedsbebyggelse defineres stille område som et avgrenset område (park, skog, kirkegårder og lignende), egnet til rekreasjonsaktivitet, hvor støynivået for dag-kveld-natt er under 50 dB. Utenfor tettstedsbebyggelse som områder hvor støynivået for dag-kveld-natt er under 40 dB.

Kilde: Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2016)»

Tjersrud- og Skallumbekken

Det er turvei fra Jarmyra til Tjersrudtjern, som ligger vakker til, omgitt av store, gamle trær. På sydsiden av Tjersrudtjern er det turvei, på nordsiden sti og langs Tjersrudbekken til kulverten under T-banen ved Ringstabekk stasjon er det sti.

Lysakerelva kan også være mild og stille som her ved Lysaker stasjon

BW

Tjersrudbekken fra T-banen gjennom Stabekkbanen/ Ringstabekk skole til Skallumbekken (innløpsbekken til Egerdammen) er lukket, men det er turvei langs Skallumbekken og Egerdammen til demningen. Her kan du gå videre langs Krokfaret og Skogveien til Ballerud.

Skallumbekken langs Ballerud ble åpnet for få år siden og det er turvei langs den ned jordene på Store Stabekk.

Det er rasteplass ved Egerdammen og flere steder man kan raste langs Tjersrudbekken mellom Ringstabekk stasjon og Jarmyra.

Gravsbekken-Lijordbekken-Eiksbekken

Det er turvei over den nedgravde Gravsbekken fra bebyggelsen ved Fagertunveien til Nordveien. Turveien fortsetter langs Lijordbekken til Nadderudveien, og videre langs Eiksbekken til Niels Leuchs vei.

Langs Eiksbekken er det rasteplasser som ofte brukes av barnehager.

Eiksbekken; Lunsj for barnehagen

BW

Øverlandselva og Nadderud bekken løper sammen ved Blomsterkrokbrua

BPBR

Nadderudbekken

Det er turvei fra Nadderudbekkens samløp med Øverlandselva ved Blomsterkrokbrua til Bærumsveien.

Nadderudbekken er lukket over Gjønneshjorden og videre gjennom Bekkestua. Området er tilgjengelig via veinettet.

Det er turvei fra Bekkestua skole til Østliveien. Herfra er det turvei med mye fugleliv langs Nadderudbekken til Dyrefaret, men her stopper vassdragsleden for Nadderudbekken.

Hoslebekken

Det er turvei med lysmaster langs bekken fra Furulia til Hosle gård, men nedenfor Furulia går Hoslebekken i rør

Øverlandselva og Østernbekken

For mange er turveien mellom Sandvika og Bekkestua den fineste ruten de kan følge mellom bolig og jobb. Den går gjennom skog, langs elv og vann, ofte med fuglekvister som frynsegode.

Fra Sandvika er det turvei langs sydsiden av Engervannet til Øverlandselvas utløp. Her er det gode mulighet for å se ulike fuglearter. Videre går man gjennom bebyggelsen på Engerjordet for å komme inn på turveien langs Øverlandselva.

Fra Kloppa er det turvei langs Øverlandselva til Blomsterkrokbrua og videre på smal og spennende sti oppover langs Øverlandselva, på sti under Presteveien og opp til Bærumsveien. På visse tider av året kan en se fisk som hopper i fossene på denne strekningen. Fra Bærumsveien er det turvei til Åsterudveien.

Det er ikke sti langs Øverlandselva fra Åsterudveien til Gamle Ringeriksvei. Men Pilegrimsleden går vestover fra rundkjøringen Gamle Ringeriksvei/Griniveien over den vakre Gamle Øverland bro tilbake til Gamle Ringeriksvei.

Det er turveier på vestsiden av Øverlandselva fra Øverland gård til Sæternbekken, og derfra ned til samløpet mellom Sæternbekken og Østernbekken (der Øverlandselva starter). Man kan gå langs jordet på vestsiden av Østern-

I sumpskogen på Haga er det yrende fugleliv om våren

TB

Badedammen i Sæternbekken

BPBR

bekken til Haga golfklubb, og deretter ta turveien opp til Ankerveien og langs den til Ilabekken.

Det er en kort turvei fra Ilabekken til samløpet med Østernbekken. Det er turvei langs Østernbekken opp til Grini Næringspark. Det er ikke sti eller turvei videre oppover Østernbekken fra Griniveien til Ankerveien. Her er det tett vegetasjon med mye fugle- og dyreliv.

Følger man Ankerveien fra Ilabekken kommer man etter hvert til Østernbekken der Ankerveien krysser Listuveien. Herfra er det turvei og sti langs Østernbekken til Østernvann.

Langs Øverlandselva, Sæternbekken, Ilabekken og Østernbekken er det mange steder man kan sette seg ned for å ta en hvilepause. I Sæternbekken er det også mulig å bade i kulp med eget fossefall.

Solbergbekken

Bærum kommune har nylig åpnet Solbergbekken fra Skytterdalen til jordene ved Løkeberg skole. Langs bekken er det flott turvei med små broer og et par rasteplasser. Det er sti langs jordene på sydsiden av Bærumsveien østover til Øverlandselva.

Dælibekken

Det er turvei langs Dælibekken fra der den går under Bærumsveien til Brynsveien, og blåmerket turvei langs Dælibekken opp mot fossen på vestsiden av jordene. Derfra går turveien i skogen på sydsiden av jordene. Turveien kommer inn på veien like før denne krysser Dælibekken.

Steinsbekken renner inn i Dælivann fra øst. Det er ikke sti langs Steinsbekken, men vei på østsiden av jordene opp til Godthaab og blåmerket turvei/sti opp til Steinstjern på vestsiden.

Det finnes rasteplasser ved Dælivann, og mange hvilesteder langs turveien.

Sandvikselva

Det er turvei og vei langs Sandvikselva fra Sandvika til Bærumsveien.

Turveien langs Sandvikselva til samløpet med Lomma og Isielva er hemmelighetsfull og spennende der den går gjennom tett vegetasjon med et rikt dyre- og fugleliv. På

Dælibekken Fossefall nedenfor jordene på Dæli

BW

Sandvikselva starter der Isielva (fra venstre) og Lomma møtes

BW

grunn av den pågående E16-utbyggingen er den midlertidig sperret.

Flere steder, blant annet ved Kalkmølla Kulturstasjon og i parken bak Sandvika skole, er det mulig å slå seg ned og raste.

Lomma

Det er turvei langs Lomma fra Wøyen til Glitredammen.

Begge sider av Glitredammen er sperret med gjerde som går helt ned til vannet.

På østsiden er det sti et lite stykke langs dammen. Man kan komme seg videre ved å gå opp til Lommedalsveien på vestsiden og gå langs denne til Bærums Verk.

Fra gammelt av har det vært stier og turveier langs Lomma fra Bærums Verk til Guriby Sag. Lomma ble mye

brukt til rekreasjon, med både fisking, bading og friluftsliv, men flesteparten av disse stedene er ikke vedlikeholdt.

Det er sti langs Lommas vestside i området nord for brokrysningen Lommedalsveien – Lomma. Denne er i bruk av fiskere og ungdom. I senere år har løvtrær og kratt tatt over mye av elvebredden. Rett under brokrysningen er det flere kulper og mindre fossefall

På strekningen fra Wøyen til Glitredammen er det er flere holer med bademulighet. På de flate strekningene mellom Mølladammen og Lommedalsveien svinger Lomma seg i store buer. Her var det mange bade- og fiskeplasser før, men flere, om ikke de fleste, er glemt nå.

Flere steder langs Lomma kan man sette seg ned og ta en rast. Ved Mølladammen er det badeplasser som er i jevnlig bruk.

Isielva

Det er turvei langs østsiden av Isielva fra Wøyen til Nybroen. Derfra må man gå langs veien på vestsiden av elva. Ved bussgarasjen kan man komme over Isielva på østsiden.

Det er vei og turvei lang østsiden av Isielva fra Bjørum til Bjørum sag. Her begynner Kjaglidalen, og veien fortsetter til Øvre Kjaglia. Man kan komme seg videre nordvestover til Niskinnvann og nordover inn i Djupedalen. Kjaglidalen og Djupedalen er naturreservater.

Det er badeplasser ved kulpen ved Kølabrua (Wøyen bro), Gatahølen og Smedhølen og mange steder kan man sette seg ned og ta en rast.

Nå som du har fått en oversikt over vassdragsleden, håper vi du tar den i bruk og får mange fine opplevelser.

God tur.

Kalkmølla kulturstasjon

BPBR

Lomma Løkkafossen

BW

Sykkel- og turveiprosjektet i Bærum kommune.

På den flotte turveien langs Solbergbekken kan du både sykle og gå.

Tekst: Aud Karlsrud

Foto: Bjørg Petra Brekke

Bærum kommune er i gang med et omfattende sykkel- /gå- og turveiprosjekt. Flere tjenestesteder og avdelinger samarbeider om dette. I tillegg er friluftsansjonnene engasjert.

Hensikten er å tilrettelegge for økt bruk av sykkel- og turveier, og minske bilkjøring. Innbyggerne skal informeres om ferdselsårer som finnes i nærområdet, og om gjennomgående ferdselsårer som finnes slik at de lettere kan ta gode valg.

Kommunen har ansvar for sykkelprosjektet. Planen for hovedsykkelnettet legges frem før sommeren. Parallelt utarbeides det en sykkelstrategi i samarbeid med Norconsult. Her legges det vekt på oppgradering av tur- og sykkelveier og å få på plass belysning der det er påkrevet.

Arbeidet med oppgradering av sykkelveier prioriteres. Det legges vekt på sykkelveier i nærheten av skoler og det skal lages et nytt sykkelkart for Bærum.

Bærum natur- og Friluftsråd i samarbeid med Bærum Turlag, skal bistå i kartleggingen av turveiene. Det er ønskelig å involvere velene i kartleggingsarbeidet. Flere vel har utarbeidet egne kart over turveier og stier i eget område. Kartleggingen skal legge vekt på turveienes tilstand, om de er gjennomgående, har stengsler, eller om de mangler strekninger som kan binde dem sammen og gjøre dem til naturlige ferdselsårer. Det er ønskelig å kartlegge og fremme tiltak for gjennomgående turveier fra kysten gjennom byggesonen til marka. Merking av turveier og stier må oppgraderes slik at de blir tilgjengelig for innbyggerne. Kartleggingen skal resultere i en liste med prioriterte tiltak. Denne blir samordnet med Bærum kommunes anleggsplan. Det er ønskelig å utarbeide nye kart som skiller mellom ulike typer turveier, som viser strekninger der turvei og sykkelvei er felles eller om de har traseer hver for seg.

Fra et folkehelseperspektiv må man også tenke på bevegelseshemmede og inaktive. Hvordan tilrettelegge best

mulig for at disse gruppene kommer seg ut på tur ?

Skolene skal ved hjelp av elevene kartlegge stier og smett som brukes som skolevei, såkalte barnetråkk. Sykkelstrategi for den enkelte skole er også viktig.

Bærum Elveforum har utarbeidet notatet Vassdragsleden i Bærum. Det er et nett av stier langs alle våre vassdrag. Bærum elveforum ønsker at forholdene legges til rette for vandring langs vassdragene fra fjorden til marka. For hvert vassdrag har man foreslått tiltak som i første omgang må gjennomføres for å få et godt nett med stier og turveier langs vassdragene. Det er også pekt på muligheter for badeplasser og rasteplasser.

Naturvernforbundet i Bærum støtter prosjektets arbeide. Vi mener bedre tilgjengelighet, informasjon om og skilting av sykkelveier, turveier og stier vil fremme innbyggernes mulighet for å komme seg ut i blå/grønne omgivelser både i nærmiljøet og over lengre etapper mellom kysten og marka ved hjelp av egne krefter.

Landskapsvern midt i Bærum

Tekst: Tom Ekeli

Foto: Tom Ekeli og Bjørg Petra Brekke

Den 30. juni 2018 er det 40 år siden Kolsås-Dælivann ble varig vernet som landskapsvernområde. I 1978 ble punktum satt etter en over 10 års kamp for det klassiske naturvernet. Naturvernforbundet i Bærum har tatt et initiativ for å markere denne begivenheten neste år. Jeg vil her fortelle litt om den betydningen nettopp dette området har for meg og min naturglede i det daglige og som drivkraft i naturvernarbeidet.

5,3 kvadratkilometer med nærnatur og et område for nærturer ble vernet mot store tekniske inngrep i 1978.

Det var i siste liten fordi det var stor politisk strid den gangen, om området skulle bygges ut med veier og boliger eller om det skulle sikres for ettertiden for å anskueliggjøre hva som har skjedd i viktige deler av europeisk natur, både før og etter mennesket gjorde sin inntreden. Dælivann-senkningen var den gang som nå, den innerste av kalkskiferdalene i østre Bærum og den eneste kalkskifersenkningen i Oslodalen som ligger uten gjennomløpende asfaltveier, boligfelter eller andre markerte større anlegg.

Gleden ved å kunne oppholde seg i en naturkatedral midt i Bærum, har vært viktig for meg helt siden jeg flyttet hit i 1973. Plasseringen av dette landskapsvernområdet er ideell med tanke på tilgjengelighet for en stor befolkningsgruppe. Du kan starte turen både i nord, sør, øst og vest. Til startpunktet kan du komme både til fots, på sykkel og med offentlig kommunikasjon. Turer kan være alt fra ettermiddagsturer til heldagsturer med sekk og nistepakke. Gradvis har det gått opp for meg at den naturglede jeg føler hver gang jeg besøker dette området har jeg felles med mange.

Jeg har også fått bekreftet at denne helt spesielle følelsen av være i ett med naturen var drivkraften også hos tre av de som tok initiativet den gangen; Øystein Dalland, Geir Hågvær, Sigmund Hågvær. For å utrede nærmere hvordan naturglede og et livsvarig engasjement henger sammen, inviterte jeg disse tre «grand old men» like gjerne til samtaler og rundturer i landskapsvernområdet. På en av turene inviterte jeg også med professor emeritus Per Sunding.

Disse gutta var i 20-årene da det forberedende arbeidet under Kolsåsen startet i 1965, i jubileumsåret 2018 vil de være godt opp i 70-årene og like engasjerte.

Korte glimt fra vernearbeidet

For brødrene Geir og Sigmund Hågvar startet det med fugleobservasjoner som bl.a. endte med en artikkel i Aftenposten i 1965. Der foreslår de vern av området bl.a. av hensyn til det rike fuglelivet. De skrev den gangen: «Vi har observert i alt 96 fuglearter, blant dem flere meget sjeldne; det vil si nesten halvparten av det samlede antall rugende arter i Norge.» Omtrent på samme tid var Øystein Dalland på en forelesning ved Universitetet i Oslo, han forteller:

«Jeg hørte Per Sunding forelese om blodstorkenebb-skogbrynene ved indre Oslofjord. Som trivdes på rest-arealene av lysåpen kalkfuruskog og gjerne på de beskyttede fem-måls villatomtene. Publikum var noen studenter, Blindern-lærere og –professorene Olav Gjærevoll og Eilif Dahl. Etter forelesningen tok Naturvernrådets formann Olav Gjærevoll, ordet til kommentarer, han sa: Det haster; hva kan egentlig raskt gjøres for å verne noe av «restnaturen» i Asker, Bærum og Liers kalk-lavland? Få greie på hva som er områdenes planstatus etter bygningsloven og få «kjørt» noen arealvernsaker etter den kommende naturvernloven! Professor Eilif Dahl ga også sitt besyv med. Som hovedfagsstudent i biologi-rettet geografi fikk jeg noe å tenke på. Skulle jeg kanskje ta Gjærevoll på ordet?»

Noe senere møtte Øystein Dalland brødrene Hågvar på et informasjonsmøte om Bærumsnaturen. Han forteller:

«Kolsåsen sa de, har alle de hakkespettene som fins her

sørøst på! Øynene deres svartnet, som hakkespetthull av den minste runde typen. Dvergspett måtte det være, mente Sigmund, -og det var før rødlistenes tid. –Bli med, sa de, -og så har vi fotos! Det var denne entusiasmen, tydelig trigget utenfor vei og sti, som for meg var det gjenkjennelige. Å kunne nå eimen av løvskogsjord og linderasmark noen kilometer fra bykjernen; under Ekeberg, under Røverkollen, ved Havnajordet eller under Kolsås.»

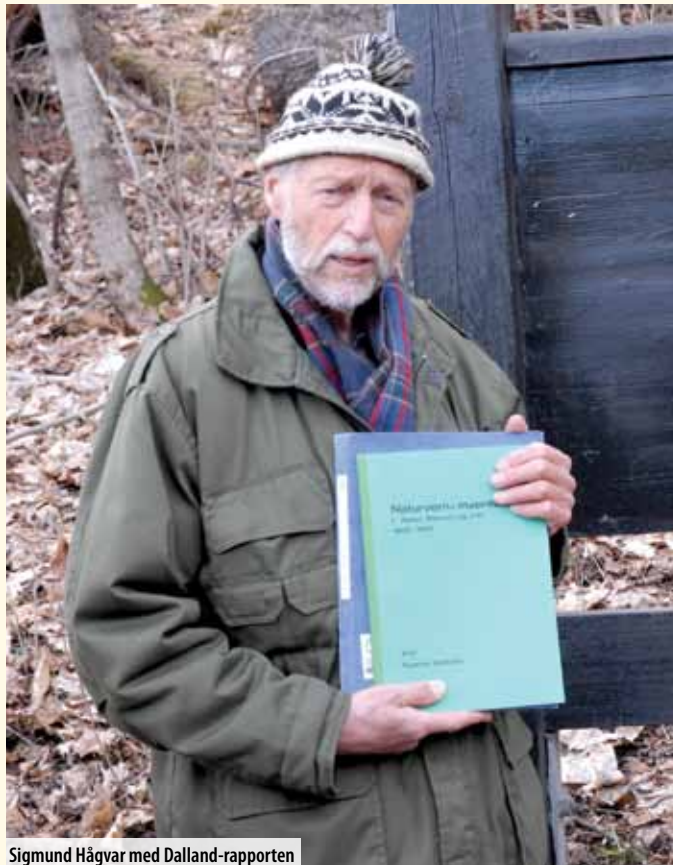
All denne ungdommelige entusiasme førte til at Øystein Dalland fikk i oppdrag av Kommunaldepartementet i 1968 å kartlegge: Sosiale og Kulturelle verneverdier i åpne (ikke bebygde) arealer i Asker, Bærum og Lier. Her var kulturelle verdier definert som: **A.** Vegetasjon, skogtyper, karakteristiske eller sjeldne varianter. **B.** Geologisk interessante og verdifulle lokaliteter. **C.** Faunabiotoper og deler av faunabiotoper. **D.** Historiske og kulturhistorisk verdifulle landskapsområder eller lokaliteter. **E.** Områder av verdi for det generelle miljøvern, i form av avstandsarealer mot trafikkårer og støyskapende elementer, vassdrag o. l. **F.** Jordbruksland.

Jordbruksland var altså en egen kategori og aktive gårdbrukere er viktige for å opprettholde kulturlandskapet. Naturverdiene ble faktisk kalt kulturelle kvaliteter den gangen.

I 1970 kom rapporten: «Naturverninventering i Asker, Bærum og Lier 1968-1969». Rapporten var et fremtidsrettet korrektiv som besto i å redde et stort sammenhengende område mot utbygging – mens det ennå fantes intakt. Rapporten ble et viktig redskap i vernearbeidet for Kolsås-Dælivann i det nyopprettede Miljøverndepartementet (1972).

Geir Hågvar, Per Sunding og Øystein Dalland

Sigmund Hågvar med Dalland-rapporten

Her er Dallands oppsummering av Bærumsnaturens utvikling for å sette vår egen naturutforming i perspektiv: «Kolsås-området har gjennom 50-100 år vært amfiteatret i Oslodalen – for å anskueliggjøre hva som har skjedd i viktige deler av europeisk natur, både før og etter at bymennesket gjorde sin entre. *Dælivann-senkningen ligger i dag uten gjennomløpende asfaltveier, boligfelter eller andre markerte større anlegg. Den er usedvanlig godt skjermet ved en tre km lang rygg på ca. 40 m relativ høyde mot SØ, løpende fra Godthåb til Gjetsum. Ryggen ender delvis i stup og skrenter mot SØ, buer inn mot Kolsås og lukker dalføret i et bratt bekkegjel. Innenfor dette bassenget ligger en jordbruksgrønd preget av*

kultur gjennom lang tid, omkring gårdene Gjetsum, Fleskum, Dæli, Dalbo, Skotta og Stein. Området rommer både historiske (bygdebørger på Kolsås, helleristninger bak Dalbo) og kulturhistoriske minner (gårdslandskaper, kunstnermiljøet ved Fleskum) foruten naturkvalitetene. Det utgjør et velegnet landskapsvernområde i Bærum, i det støter opp mot det attraktive friarealet Kolsås, som har flere partier av mer uberørt karakter, for eksempel tørr lindeskog og urørt barskog».

Naturglede

Så tilbake til vår rusletur i dagens kulturlandskap: «*Hei kom hit*», sier Geir Hågvær. «*Dere må komme å se et fantastisk byggverk. Jeg tror det må være en stjertmeis som har laget dette redet.*» Like ved siden av stien oppdager vi et rede som henger som en kokong i en busk med et lite hull øverst. Byggemateriale er tørre strå som er vevd sammen. Fuglen hadde flyttet, men jeg har aldri sett noe lignende.

Litt lenger oppe på østsiden av Dælivannet stopper Sigmund Hågvær. Der står det en mektig hul eik. «Denne eika rommer mer enn 1500 arter av insekter, sopp og lav. Dette er en utvalgt naturtype som er beskyttet av *Naturmangfoldsloven*», sier Sigmund. Han fortsetter: «I barken, på døde greiner og i vedmulden er det et mangfoldig liv av insekter som biller, tovinger og veps. En rekke av dem er sjeldne eller rødlistet, og mange har ingen andre leveområder enn de gamle eiketrærne.»

Jeg konkluderer med at det hver gang er en lise for sjelen å ta en ettermiddagstur ved Kolsås. Og tenk, – det hele startet med en inspirerende forelesning om blodstorkenebb-skogbrynene ved indre Oslofjord, som trives på rest-arealene av lysåpen kalkfuruskog.

Stjertmeisens rede

TE

Blodstorkenebb

TE

Øystein Dalland

Født i Vardø 1940, oppvokst i Finnmark og i Osloområdet. Professorkompetanse i økologisk rettet planfag fra Danmark og Norge. Utførte 1968–1969: «Naturverninventering i Asker, Bærum og Lier» på oppdrag for Statens Naturvernråd, Kommunaldepartementet og de tre kommunene. Mer om arbeidet med Dalland-rapporten kan leses i *UTMARK* – tidsskrift for utmarksforskning, Nummer 2 2013.

Geir Hågvær

Født 1942 i Fredrikstad. Flyttet til Bærum i 1950, vokste opp der og fikk stor glede av Bærumsnaturen. Foreslo sammen med sin bror Sigmund Hågvær å frede Kolsås- og Dælivannsområdet i 1965. Utdannet jurist 1967. Konsulent og førstekonsulent i det nye Miljøverndepartementet 1972–1978.

Sigmund Hågvær

Født 1944 i Fredrikstad, bodde i Bærum nær Kolsåsen 1950–70. Zoolog fra 1969. Førstekonsulent i Miljøverndepartementet 1972–75. Professor i natur- og miljøvern ved Norges Landbrukshøgskole/Universitetet for miljø- og biovitenskap 1990–2011.

Andelslandbruk i Bærum og Norge

Tekst: Aud R. Karlsrud

Foto: Jan Kocbach

Øverland gård i Bærum har Norges eldste og største andelslandbruk. I 2016 hadde laget 10 års jubileum. Det var den første gården i Norge som startet med andelslandbruk. Laget har vokst fra 75 andeler i 2006 til hele 350 i 2016, og i mai 2016 stod 470 på venteliste. På 20 mål jord som andelslaget leier av gårdens eier, Norges Vel, produseres økologiske grønnsaker.

I følge Budstikka er det planlagte andelslaget med 100 andelshavere på 30 mål på Wøyen gård i Bærum satt på vent. Wøyen hadde gartner, klarsignal fra eier og velsignelse fra naboer til å starte opp som planlagt i vår, men prosjektet har foreløpig strandet fordi de mangler en leder for det hele. Vi får håpe prosjektet finner sin leder og starter opp neste vår. Behovet for andeler er stort!

I Asker er nykommeren Solberg gård i gang med så langt 47 andeler på 15 mål.

I Norge er det nå registrert over 70 andelslandbruk. Bare i fjor ble 31 startet opp. Det er oftest gårdeiere som inviterer andelshavere inn i driften.

Oikos, som ble stiftet i 2000, er en medlemsorganisasjon for alle som har interesse for økologisk mat og –produkter, økologisk landbruk, miljø og helse. Oikos har fått midler fra landbruksdirektoratet til å være nasjonal koordinator for det uformelle nettverket av andelslandbruk og driver veiledning for både nye og etablerte andelslandbruk.

Andelslandbruk er kanskje det nærmeste du kan komme å være gårdbruker, uten å være det. Jeg vil tro at andelslag fremmer interesse og forståelse for landbruksvirksomhet og at dyrkbar mark må bevares og holdes i hevd. Ofte er hele familien med på dette og det er å håpe at særlig barna blir interesserte i arbeidet med jorda. Andelslag er viktig for dyrking av kortreist og sunn mat og lagene bidrar til et bærekraftig landbruk.

Dugnadsgjengen fra NiB fjerner bly og jernskrammel langs Isielva

Vi trenger aktive NiB-medlemmer – Vil DU være med i Ressursgruppa!

Naturvernforbundet i Bærum følger samfunnsutviklingen i Bærum tett på områder som kan gi endringer på det lokale naturmiljøet og -landskapet. Dette gir et høyt og mangfoldig aktivitetsnivå på en rekke viktige lokale pressområder som jordbruks- og kulturlandskap, marka, kystsonen, vassdragene og de grønne friområdene (grønne lunger) i bebyggelsessonen. I tillegg jobber NiB for å stimulere til lokal naturglede og en miljøvennlig nærlivsstil med aktiviteter vi har alene eller sammen med andre relevante interesseorganisasjoner. Med dagens organisering er det NiB-styret som utfører disse oppgavene med unntak av dugnader som medlemmene deltar på.

NiB ønsker å styrke kunnskapen og kapasiteten for å være ytterlig rustet i det viktige naturvernarbeidet. Dessuten ønsker NiB å gi medlemmene mulighet til å engasjere seg mer aktivt på områder man er spesielt opptatt av innenfor de aktuelle interesseområdene. Oppgavene kan være veldig varierte; fra å sette seg inn i en aktuell tematikk, arealplansaker, juridiske forhold og planverk, til å delta i naturaktiviteter, dugnader eller være en generell ressurs som deltar etter eget ønske og NiBs behov.

NiB vil i høst sende ut en forespørsel til medlemmene gjennom nyhetsbrevet. I et enkelt spørreskjema svarer en om en kan tenke seg å være ressursgrupped medlem og på hvilke områder det er aktuelt å bidra. Vi håper på god respons og at de som ønsker å være aktive i en dedikert ressursgruppe vil finne arbeidet interessant og meningsfylt.

Avhengig av resultatet av spørreundersøkelsen kommer vi med et opplegg for etablering av ressursgruppa og prosessen videre.

Det nye styret i Naturvernforbundet i Bærum: Bak fra V. Bo Wingård, styreleder Anne Gøril Aas, Bjørg Petra Brekke, Tomas Westly, nestleder Finn Otto Kvillum, Zsuzsa Fey. Sittende fra V. Morten Bergan, Aud Karlsrud, Trond Taugbøl. Siren Tjøtta var ikke tilstede da bildet ble tatt.

i Naturvernforbundet i Bærum

Inviterer til

Åpent møte om arealplanlegging i Bærum kommune!
Vinner eller taper kulturlandskap, vassdrag, naturmangfold og friområder?

Tid: Tirsdag den 10. oktober kl. 18 – 21

Sted: Foredragssalen, Bekkestua bibliotek, Gamle Ringeriksvei 44, Bekkestua

Gratis adgang, enkel bevertning

Alle interesserte er velkommen!

Påmelding NiBs sekretariat:

Epost: baerum@naturvernforbundet.no eller tlf. 911 17 262

Innen fredag 6. oktober

Fullstendig program sendes i nyhetsbrev per epost i september, og publiseres på NiBs nettsider <https://naturvernforbundet.no/noa/barum/>

For å motta info fra NiB via epost, send din epostadresse til baerum@naturvernforbundet.no.

**Husk
Grasrot-
andelen!**

GRASROTANDELEN
NATURVERNFORBUNDET I BÆRUM

Organisasjonsnummer: 971258551

32774971258551

Returadresse:
Naturvernforbundet i Bærum
Pb. 252
1319 Bekkestua

B

